

Sociologie & interculturele psychologie

o. Sociologie vs interculturele psychologie

Situering van het vak

- Psychologie
 - Studie van het individuele gedrag
 - Vaak experimenteel opgezet
 - Abstractie van context; cultuur als (storende) variabele/
- Onze maatschappij : multiculturele samenleving!
- Wilhelm Wundt (1832-1920; völkerpsychologie):
 - “Vele mentale producten zijn het gevolg van het menselijke samenleven, en zijn daarom niet louter te verklaren door de studie van het individueel bewustzijn”
- Belang van de sociale context
 - Sociale psychologie
 - Sociologie
 - Cross-culturele psychologie
 - Interculturele psychologie

De Westerse maatschappij

Sociologie : Bestudeert de maatschappij (Armoede, vergijzing..)

Psychologie : bestudeert menselijk gedrag (Waarnemen, denken, motivatie..)

- Individueel : Algemene psychologie, ontwikkelingspsychologie
- In groep : Sociale psychologie

Cross-culturele psychologie : Verschillen in psychologische functies tussen Westerse en niet-Westerse culturen

Interculturele psychologie : Verschillen in psychologische functies tussen Westerse en niet-Westerse culturen binnen onze multiculturele samenleving.

Niet-Westerse maatschappijen

Antropologie : studie van etnische niet-Westerse culturen

Opzet van het vak

- Begrijpen van de sociale context
 - : studie van maatschappelijk gebeuren
 - : Sociologie

Cultuur

- Studie van menselijk functioneren in de culturele context
 - : Interculturele psychologie

1. Wat is Sociologie?

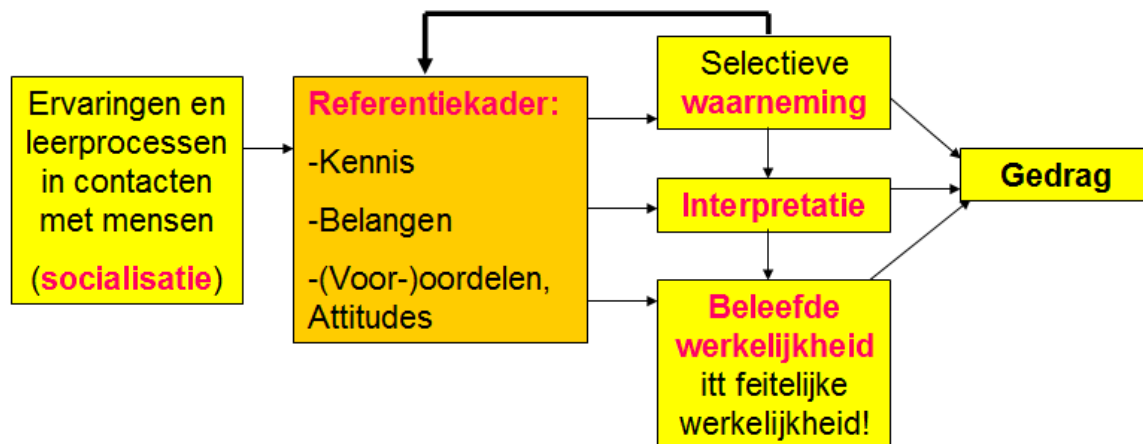
→ Onze waarneming is selectief

→ Observatie ≠ interpretatie

- Self-fulfilling prophecy & self-destroying prophecy

→ Mensen handelen volgens wat ze denken dat de sociale werkelijkheid is (= beleefde werkelijkheid.)

- Referentiekader : onze 'sociale' bril

Sociologische beschouwing

= Afstand nemen!

- Vaststelling : "Migranten hebben ander gedragspatroon."
 - Eten en drinken
 - Roken
 - Soïcide
 - Leven in ongezondere situaties maar niet levensbedreigen.
- Samenstelling groep 'niet-Belgen' in België.
 - Italianen en fransen zijn grootste groep..
 - Leven gemiddeld langer dan Belgen

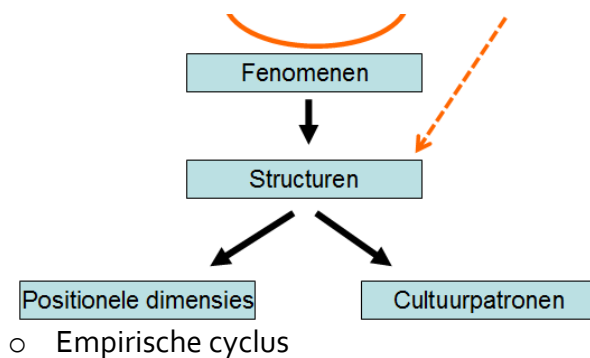
Definitie

Sociologie is de wetenschap die het sociale handelen van mensen bestudeert, evenals de daaruit voortgekomen patronen en structuren in hun ontstaan, voortbestaan en veranderen.

- Sociaal handelen
 - 'Sociaal' neutraal karakter
 - eten & drinken, emoties, sport, lifestyle, liefde..
- Patronen
 - eetpatroon België vs eetpatroon India
- Wetenschap
 - Geen vooroordelen
 - Geen natuurwetenschap wel een sociale wetenschap

	Natuurwetenschap	Sociale wetenschap
Elementen	Identiek, reproduceerbaar	Verschillend, uniek
Voorkomen	Universeel	Specifiek
Aard	Onveranderbaar	Veranderbaar (cf oa self-fulfilling en self-destroying prophecies)
Onderzoek	Experimenten	'zuivere' experimenten uitgesloten
Wetenschapper	Buitenstaander	Deelnemer
Verbanden	Causaal, 100% zekerheid	Functioneel, waarschijnlijkheid > statistiek!

- Een empirische wetenschap
 - Geen abstracte theorieën, wel getoetst aan de werkelijkheid.
- Een kritische wetenschap
- Wetenschap = waarnemen → analyseren → verklaren → voorspellen

Waarom is de sociologie een kritische wetenschap?

- Ze relativeert : het reilen en zeilen in de samenleving wordt niet als vanzelfsprekend beschouwd, maar in twijfel getrokken
 - = wijzen op subjectiviteit van referentiekaders
 - Socrates : twijfelen is begin van de wijsheid
- Ze relateert : gedragingen van mensen worden in verband gebracht met andere gedragingen
 - Historische context
 - Politieke en sociale gebeurtenissen
 - Positionele dimensies en cultuurpatronen
 -

2. Onderzoek in de Sociologie

Ontstaan van de Sociologie

Middeleeuwen

- Sociale orde : "Door God gewilde statische orde"
- Kennis : obv filosofie en theologie

Fransen revolutie als breukpunt

19^e E: grote sociale veranderingen (Daens)

- Opkomst wetenschap en techniek, Industriële Revolutie, kapitalisme, bevolkingstoename
- Sociale veranderingen zijn interdependent
- Meer welstand, maar ook sociale problemen

→ Anonieme sociale krachten waarop de staat geen invloed heeft.

De term 'socio-logie'

- Auguste Comte (1798-1857)
 - Obv succes natuurwetenschappen: nood aan sociale fysica (Kwantitatief)
 - Sociale leven verloopt via vaste wetten die opgespoord moeten worden.
 - Belang aan empirisch onderzoek

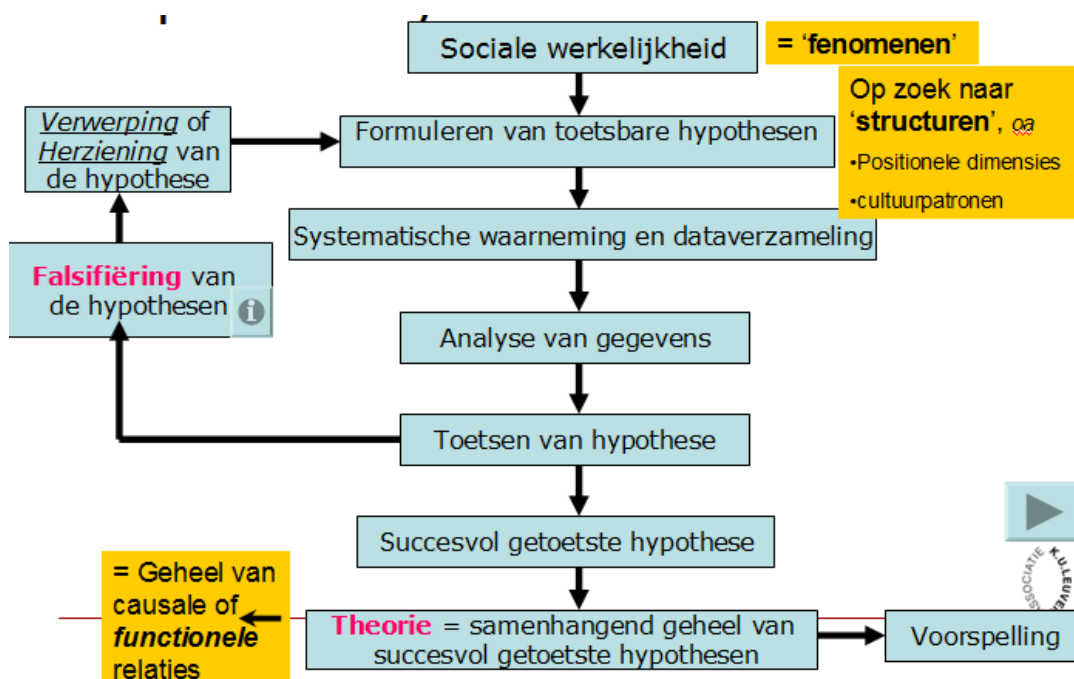
De eerste sociologen

- Karl Marx, Max Weber, Emile Durkheim, ..

Twee stromingen → twee onderzoeksmethoden

- Kwantitatief : verklarend
- Kwalitatief : begrijpend

Empirische cirkel

Falsificatie

- Karl Popper (1902-1994)
- Falsificatie (zoeken naar weerlegging) ipv verificatie (zoeken naar bevestiging)
- Een falsifieerbare uitspraak blijft geldig, zolang ze niet weerlegd kan worden

Algemene kenmerken empirisch onderzoek

- Representativiteit van steekproef
- Betrouwbaarheid van onderzoeksmethode
- Validiteit
- Waardenvrijheid
 - Spanningsveld : onderzoeker - onderzoeksobject

De sociologie als 'sociale wetenschap'

	Natuurwetenschap	Sociale wetenschap
Elementen	Identiek, reproduceerbaar	Verschillend, uniek
Voorkomen	Universeel	Specifiek
Aard	Onveranderbaar	Veranderbaar (cf oa self-fulfilling en self-dstroying prophecies)
Onderzoek	Experimenten	zuivere experimenten uitgesloten
Wetenschapper	Buitenstaander	Deelnemer
Verbanden	Causaal, 100% zekerheid	Functioneel, waarschijnlijkheid

Twee grote stromingen

○ Kwalitatieve onderzoeksmethoden ○ Kwantitatieve onderzoeksmethoden	}	Afh. Van onderzoeksobject
Complementair |
|---|---|--|

Kwantitatief onderzoek

- Kenmerken
 - In verlengde van 'sociale fysica-idee' (Comte)
 - Grote steekproef
 - Verzamelen van cijfermateriaal → statistisch verwerken
 - Verklarend onderzoek
- Soorten
 - Experiment
 - Gecontroleerd → causale relaties!
 - Laboratorium
 - 'Zuivere experimenten eerder in de psychologie dan sociologie'
 - Quasi-experiment
 - Veldexperiment
 - Survey
 - Als je antwoorden in cijfers kunt gieten
 - Mondeling of schriftelijk
 - Vorm van vragenlijst/enquête
 - Half open vragen, gesloten vragen
 - Analyse van statistieken
 - Frequenties, gemiddelden, evoluties...

- Voordeel : - Tijdsbesparend
 - Functionele en soms causale verbanden
- Nadeel : Abstractie van de werkelijkheid

Kwalitatief onderzoek

- Kenmerken
 - Verkrijgen van diepgaand inzicht van een specifiek probleem
 - Kleine steekproef (soms $n=1$)
 - Zo open mogelijk : geen expliciet geformuleerde modellen, theorieën, hypothesen
 - Zo volledig mogelijk
 - Inzicht in beleving, waardering, drijfveren
 - Begrijpend onderzoek
- Soorten
 - Participerende observatie
 - Zelf deelnemen aan het leven van de te bestuderen groep
 - Belang van meedoen, meeleven
 - Toch zekere distantie bewaren
 - Gevalstudie ('Case study')
 - Onderzoek van een specifiek 'geval'
 - Documentenstudie
 - (Auto-)biografische analyse
 - Inhoudsanalyse
 - Survey
 - Wel open vragen
 - Als je antwoorden in cijfers kunt gieten
 - Mondeling of schriftelijk
 - Vorm van vragenlijst/enquête

- Voordeel : Voor onbekende, moeilijk toegankelijke, complexe en specifieke fenomenen
- Nadeel : - Geen oorzakelijke verklaringen, enkel samenhangen
 - Arbeidsintensief

3. Normen, waarden en instituties

Waarden

Waarden zijn meer of minder bewuste collectieve voorstellingen omtrent wat (niet) goed en juist is, en daarom nastrevenswaardig.

- Meer of minder bewust
- Wat (niet) goed en juist is → Waardenhiërarchie
- Nastrevenswaardig (zie normen)

→ veranderbaar, maar gaat meestal heel langzaam

Waardenhiërarchieën

AUTOCHTONEN

1. Zelfstandigheid
2. Zelfvertrouwen
3. Een goede opleiding
4. Eigen taal goed spreken
5. Voor je mening opkomen
6. Respect voor je ouders
7. Goede manieren
8. Trouw aan de familie
9. Gastvrijheid
10. Geloof

ALLOCHTONEN

1. Geloof
2. Respect voor je ouders
3. Trouw aan de familie
4. Gastvrijheid
5. Goede manieren
6. Eigen taal goed spreken
7. Een goede opleiding
8. Voor je mening opkomen
9. Zelfstandigheid
10. Zelfvertrouwen

Verdieping : de mediterrane islamcultuur (zie tekst reader)

Allochtonen

Levenshouding (Islam; Indeling volgens Harry Triandis)

- Wij-cultuur
- Collectivistisch
- Groep, (groot-)familie
- Loyaliteit
- Gehoorzaamheid

- Schaamte (eer)
- Sociale controle

Indeling volgens David Pinto :

- F-cultuur
- Fijnmazig
- Hiërarchie van rollen, posities
- Strakke regels : leeftijd, geslacht
- Herkenbaar vs beperkend

- Oud vs Jong : wijsheid, afhankelijkheid (ook na huwelijk)
- Man vs Vrouw verschillende rechten en plichten
 - Man : Buitenlandse zaken : bescherming
 - Vrouw : Binnenlandse zaken : opvoeding

→ straalt af van de opvoeding van zoons vs dochters

Autochtonen

Religie (Joods-Christendom; Indeling volgens Harry Triandis)

- Ik-Cultuur
- Individualistisch
- Individy
- Individuele vrijheid
- Individuele verantwoordelijkheid

- Schuld (persoonlijke verdienste)

Indeling volgens David Pinto :

- G-cultuur
- Grofmazig
- Weinig ligt vast
- Algemene regels
- Vrijheid vs bevreemdend

F-cultuur (selectie)	G-cultuur (selectie)
Centrale waarden: VOORKOMEN VAN -Gezichtsverlies -Schaamte -Schande NASTREVEN VAN -Eer/respect -Waardering (van buitenaf)	-Schuld -Zelf-waardering -Persoonlijk geluk
Communicatie -Indirecte communicatie -Tussenpersonen	-Directe communicatie -Oog in oog
Conflicten -Openlijke confrontaties vermijden -Eer belangrijker dan feiten -Emoties worden getoond -Agressiviteit is soms geoorloofd (wraak)	-Alles dient bespreekbaar te zijn -Feiten belangrijker dan aanzien -Emoties worden onderdrukt -Agressiviteit is onbeschaafd (vermijding)
Natuur -De wereld lijkt nauwelijks beheersbaar en veranderbaar (fatalisme)	-De wereld lijkt zeer beheersbaar en veranderbaar

Basisbehoeften van Maslow vs Pinto

(Maslow)

(Pinto)

Dus : de behoeftepiramide van Maslow vertrekt vanuit een Westers referentiekader.

Normen

Normen zijn min of meer bindende verwachtingen inzake het (niet-) handelen door de leden van de samenleving of een groepering ervan.

(Normen zijn concretisering van waarden)

2 soorten normen :

- Geboden en verboden
 - Belonen vs sanctie
 - Vaak worden we ons van waarden en normen pas bewust bij straffen en beloning!
- Taboe

Taboe is een extreme vorm van een verbod : niet alleen bepaalde handelingen zijn verboden, maar soms zelfs ook gewoon spreken erover.

'Min of meer bindende verwachtingen' : niet alle normen zijn ook gegoten in wetten of officiële regels.

- Regels en wetten waarvoor vele burgers maar weinig begrip kunnen opbrengen, maar waarvan overtreding wel strafbaar is
- Mensen kunnen een bepaalde norm belangrijk vinden zonder dat zij bij overtreding ervan naar de politie stappen.

Internalisatie van waarden en normen

- Extern → intern
- Worden stuk van onszelf
- Door opvoeding

Socialisatie is het zich eigen maken van sociale afspraken (mbt waarden, normen, posities en rollen) binnen de maatschappij of een deel daarvan.

→ Primaire socialisatie via gezin

→ Secundaire socialisatie via school, peers,..

4. Posities en Rollen

5. Sociale ongelijkheid

6. Sociale verandering

7. Cultuur

8. Enkele topics uit de interculturele psychologie.